

Grundlovstalen 2015

Konservativ viceborgmester i Gladsaxe Byråd

Lars Abels tale ved

Det konservative Folkepartis Grundlovsmøde i Aldershvile Slotspark ved Bagsværd Sø

fredag 5. juni 2015

Hvornår blev Danmark et egentligt demokrati?

Da den første danske Grundlov blev vedtaget i 1849 var de demokratiske rettigheder forbeholdt en lille eksklusiv gruppe.

Faktisk var det på det tidspunkt kun 15 % af befolkningen – eller 72,8% af alle mænd over 30 år – der opnåede valgret. Resten - de såkaldte 7 F'er: Fruentimmere, folkehold, fattiglemmer, fremmede, fallenter, fjolser og forbrydere havde ingen demokratiske rettigheder. Man har senere kaldt denne periode for et "husbondedemokrati".

Med den nye grundlov i 1915 fik de to første F'er – fruentimmere og folkehold – ret til at deltage i de politiske valg – både som vælgere og kandidater. Mænd og kvinder blev ligestillet i landets ledelse. Og mænd og kvinder, der ikke havde egen husstand og arbejdede som tjenestefolk i landbruget eller i byerne eller som lærlinge og svende inden for handel og håndværk – fik stemmeret.

Det er i dag meget svært at forstå den debat og de argumenter, som vores bedste- eller oldemødre måtte lægge øren til. Argumenterne imod stemmeret til kvinder koncentrerede sig især om tre punkter:

1. Kvinder var uegnede til politisk arbejde p.g.a. deres kvindelige psyke. Til gengæld besad de evnen til omsorg, empati m.v., som var velegnet i varetagelsen af deres hovedopgave som hustru og mor.
2. Kvinder var allerede repræsenteret via deres ægteemand.
3. Det var ikke i samfundets interesse at gøre ægteskabet til en politisk slagmark.

Den grundlov, der blev vedtaget i dag for 100 år siden, var således resultatet af årtiers diskussion og egentlig forfatningskamp, der i ægte dansk tradition til sidst udmundede i et bredt forlig.

Denne milepæl i demokratiets historie har vi i Gladsaxe Byråd valgt at markere. Lige nu kan vi opleve en mindre plakatudstilling på Gladsaxe Rådhus med uddrag af et lille historisk skrift, som fortæller om, hvordan mange kvinder og mænd i Gladsaxe benyttede sig af de ny grundlovssikrede rettigheder.

Valgretten var ikke kommet af sig selv. Op mod år 1900 gik mænd og kvinder på tværs af klasseskel sammen og banede vejen for demokrati og ligestilling. I 1903 fik vi valgret til menighedsråd, i 1907 til Hjælpekasserne, i 1908 til kommunalbestyrelserne, og i 1915 til Rigsdagen - den lovgivende forsamling, som frem til 1953 bestod af to kamre: Folketinget og Landstinget.

Man kan ikke tale om demokrati, hvis ikke hovedparten af borgerne - på lige vilkår - kan deltage i de politiske valg, som styrer de demokratiske processer i samfundet.

I Gladsaxe blev den første kvinde valgt til sognerådet – som byrådet hed den gang – 17. marts 1917. Fru Emilie Madsen blev valgt ind for Socialdemokratiet. Hun var uddannet skolelærer og stærkt engageret i sognets anliggender. Emilie Madsen var i 1889 blevet gift med muremester Mouritz Madsen, som senere blev medlem af sognerådet, hvor han blev valgt ind som repræsentant for Det konservative Folkeparti.

Skal vi tage et hurtigt kig på de konservative kvinder, som har været medlem af sognerådet/kommunalbestyrelsen/byrådet, så er de: Ane Peters (1950-1954), Valborg Olsen (1954-1970), Lisbeth Vindriis (1962-1970), Kirsten Bech (1966-1974), Hanne Raffnsøe (1978-1985), Yrsa Aggerholm Christensen (1978-1981), Elly Lundgreen (1986-1989), Kirsten Christophersen (1990-2002) og Eva Michaelsen ((2006-2013). Kirsten og Eva er fortsat aktive i vort lokale og politiske arbejde på flere fronter – og i øvrigt til stede her i dag.

Det tog 66 år fra den første grundlov til Danmark blev et egentligt demokrati i moderne forstand. Et klart eksempel på, at mange af vore i dag naturlige rettigheder først er kommet hen ad vejen.

Derfor har vi en særlig opgave, når vi roser, ja til tider nærmest "lovpriser" de grundlovssikrede rettigheder.

Det er nemlig vores allesammens opgave at sikre, at forudsætningerne for og indholdet af de rettigheder, som vi har opnået, fastholdes og til stadighed udvikles.

Risikoen for, at vi begynder at miste vore rettigheder, er langt større, når vi efterhånden har vænnet os til de mange frihedsgrader, som vort moderne globale samfund giver os – specielt her i Danmark og i Europa. Vi må ikke falde i søvn og tro, at tingene kommer af sig selv. Globaliseringen og den mangfoldighed, som følger heraf, udfordrer os i hverdagen. De rettigheder, som vi er så stolte af – og finder helt naturlige - "dem kan ingen tage fra os" – kan forsvinde som dug for Solen. Som land, som nation, som fællesskab, som mennesker.

Det kan ske som følge af naturkræfterne i form af klimaudfordringen og dens alvorlige konsekvenser. Det kan ske ved angreb udefra - fra nationer, som ønsker at omstyrte vor styreform og vort demokrati. Fra nationer og despoter, som forsøger at omskrive krigenes historie, de krige, som vi har oplevet op igennem det 20. århundrede, og som kostede millioner af menneskeliv – bragte armod, ulykke og sorg til mange generationer. Den store krig i Europa, som netop også er blevet markeret - 75 året for 9. april 1940 – da Danmark blev besat; 70 året 4.-5. maj – Danmarks befrielse.

Når vi fejrer 100 året for Danmarks første demokratiske grundlov, skal vi også tænke på, at denne grundlovsændring fandt sted samtidig med en blodig verdenskrig, der ude i Europa kostede dyrt i menneskeliv.

Vi kan også miste vore rettigheder, hvis vi som mennesker i et øjeblik "politisk" letsindighed kommer til at give slip på noget værdifuldt, som vi i et splitsekund tager så naturligt, at – nåh ja, vi må da hellere se at få rullet nogle af de internationale eller europæiske aftaler tilbage, som vi hører blandt nogle politikere – opsige, fravige, bøje konventioner – som møjsommeligt er bygget op gennem årtiers bestræbelser på at sikre den fredelige sameksistens mellem mennesker, som deler de samme værdier, - som har den samme kulturelle og menneskelige kultur og tradition. Netop i en tid, hvor den globale udfordring vælter ind over os, er det vigtigt at vi står vagt om det fællesskab, vi er en del af, de fælles regler for vores sameksistens, som andre har betalt for med deres liv som indsats, at vi har opnået.

En pen kan bruges til at besegle fred og frihed mellem mennesker, men en pen kan også benyttes til at erklære krig. Det er os som mennesker, der afgør, hvordan vi vil benytte vores skriveværktøj.

Nogle af de vigtigste fundamentale rettigheder, som vi i dag som mennesker og som borgere i Danmark og Europa nyder godt af, har vi opnået gennem FN – Forenede Nationer – og Europarådet. På væggen på 2. sal i FNs Generalforsamlingsbygning i New York kan man læse to citater. Det ene kommer fra Winston Churchill: *"It is better to jaw-jaw than to war-war"* – det er bedre at tale sammen, end det er at gå i krig. Det andet citat stammer fra FNs anden generalsekretær Dag Hammarskjöld, der siger, at *"The UN was not created to take mankind to heaven, but to save humanity from hell"* – FN blev ikke skabt for at bringe menneskeheden i himlen, men for at redde den fra helvede.

FN repræsenterer muligheder for at løse voldelige konflikter og for at hjælpe ofrene i gang igen. Muligheder for at forhindre overgreb på mennesker og for at skabe mere frie samfund overalt i verden. Muligheder for at trække den igangværende globaliseringsproces i den rigtige retning og for at reducere den globale fattigdom. Men FNs muligheder forudsætter – kræver – politisk vilje.

Under Den Kolde Krig skulle FN være med til at forhindre katastrofen i form af en ny ødelæggende verdenskrig. Et andet af FNs kerneområder er den centrale placering af menneskerettighedsspørgsmål i international politik. FN vedtog i 1948 Verdenserklæringen om Menneskerettigheder. Ideen om at etablere samfund baseret på love – og herigennem regulere menneskers forhold til hinanden og samfundets forhold til den enkelte. Verdenserklæringen var en international politisk markering af, at mennesker har rettigheder som mennesker, og at der er universelle grænser for, hvordan stater kan behandle deres egne borgere. Hovedvægten ligger på de individuelle frihedsrettigheder – de borgerlige og politiske rettigheder – frem for de økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder.

Men menneskerettighederne er også internationale normer og standarder, som er under fortsat udvikling, både global og regionalt. For os som europæiske lande er Den Europæiske Menneskerettighedskonvention fra 1950 generelt mere detaljeret og relevant end FNs

menneskerettighedssystem – og er derfor normalt den, der f.eks. anvendes på europæiske borgerne, der klager over brud på menneskerettighederne.

Den europæiske Menneskerettighedskonvention er skabt i regi af Europarådet, som består af 47 lande. Alle EU-landene er medlemmer af Europarådet, som også har vedtaget en lang række andre konventioner. Kun de lande, som vælger at tiltræde en konvention, er forpligtet til at efterleve den pågældende konvention. Men alle 47 lande har tiltrådt Menneskerettighedskonventionen. Også EU har som union i dag ratificeret Menneskerettighedskonventionen.

Som bekendt sikrer Danmarks Grundlov en række basale friheds- og menneskerettigheder. De rettigheder, som Grundloven beskytter, er eksempelvis religionsfrihed, personlig frihed, boligens ukrænkelighed, ejendomsrettens ukrænkelighed, ret til arbejde og erhverv, ret til undervisning, ytringsfrihed, foreningsfrihed, forsamlingsfrihed samt dommeres uafhængighed. Siden 1992 har Den Europæiske Menneskerettighedskonventionen også været en del af dansk ret. Konventionen omhandler en række rettigheder, herunder bl.a. ret til livet, forbud mod tortur mv., forbud mod slaveri og tvangsarbejde, ret til frihed og sikkerhed, ret til retfærdig rettergang, ingen straf uden hjemmel, ret til respekt for privatliv og familieliv, ret til at tænke frit og til samvittigheds- og religionsfrihed, ytringsfrihed, forsamlings- og foreningsfrihed, ret til at indgå ægteskab og adgang til effektive retsmidler. Desuden giver konventionen mulighed for, at enhver kan klage til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i Strasbourg med påstand om, at en medlemsstat har krænket de rettigheder, som er beskyttet af konventionen.

Personligt støtter jeg ikke, at Danmark skal lægge afstand til de forskellige konventioner, som vi er en del af. Nogle politikere og partier både herhjemme og bl.a. i Storbritannien ønsker at træde tilbage fra udvalgte konventioner og protokoller. Naturligvis står det Danmark frit for at komme med forslag til ændringer og nye formuleringer af de aftaler, som vi er en del af. Men det er ikke i overensstemmelse med min overbevisning og min holdning i forhold til andre mennesker – uanset nationalitet, religion, eller andre menneskelige værdier, som den enkelte lever efter – at begynde at bryde konventionssystemet ned ved at melde sig ud. Dér går der for mig en vigtig grænse, som vi ikke skal overskride. Det er så let – og populært hos nogle måske, ikke mindst i en valgkamp – men jeg kalder det en farlig glidebane. Det er ikke et menneskesyn, jeg billiger. Vi skal værne om de resultater, vi allerede har opnået.

Ved tidligere grundlovsmøder har jeg givet udtryk for, at demokrati kræver noget af os alle. Det vil jeg gentage. Især i den aktuelle situation, hvor vi står over for et Folketingsvalg, er det vigtigt, at vi står fast på de værdier, som er skabt i fællesskab med andre lande og befolkninger over mange år. Når vi færdes blandt vælgerne i disse uger, er det vigtigt for mig – og forhåbentlig for alle andre konservative mennesker – at vi benytter anledningen til at fortælle om de opnåede resultater. Om de værdier, vi har været med til at udvikle - om de rettigheder, som vi har kæmpet for.

Grundlovsforliget i 1915 blev også starten på det moderne Konservative Folkeparti. Med Asger Karstensen i spidsen lagde en lille kreds af yngre Højre venner i "Juniforeningen" en strategi for

omdannelsen af Højre til det, der blev til Det konservative Folkeparti, der den 18. december samme år blev anmeldt på Rigsdagen som afløser for Højre.

Og der var tale om andet og mere end bare et navneskifte. Der var tale om et opgør med Højre som repræsentant for snævre politiske standsprivilegier – og et ja til et bredt funderet folkeparti med fokus på personlig frihed, individuelt ansvar, kulturelle værdier og social ansvarlighed.

Jeg synes faktisk det var en rigtig fornuftig og fremsynet kurs de satte dengang. Her 100 år efter er det i hvert fald stadig nogle af de vigtigste basale værdier, jeg som konservativ mener, vi bør bygge balancen i vores samfund på.

Som konservative har vi i de forløbne 100 år konsekvent taget medansvar for udviklingen af det danske samfund. Det skal vi blive ved med.

Vi har – også i fremtiden som politisk parti - en stor forpligtelse til at argumentere for, hvordan vi i Danmarks kommende lovgivende forsamling vil forvalte det ansvar, som vi siger vi vil påtage os, når Folketinget de næste år, skal forholde sig til alvorlige spørgsmål, som berører de rettigheder, som gælder for os alle - som medborgere, som mennesker. Demokrati og rettigheder kommer ikke af sig selv. Vi må ikke risikere at miste de resultater, vi allerede har opnået. Sker det, er det et uansvarligt tilbageskridt.

Det har været et langt, sejt træk. Vi skal slås for vore rettigheder. Det skylder vi de mennesker, som har kæmpet for dem. Det skylder vi generationerne efter os.

Det kræver politisk vilje.

Fortsat god Grundlovsdag.